

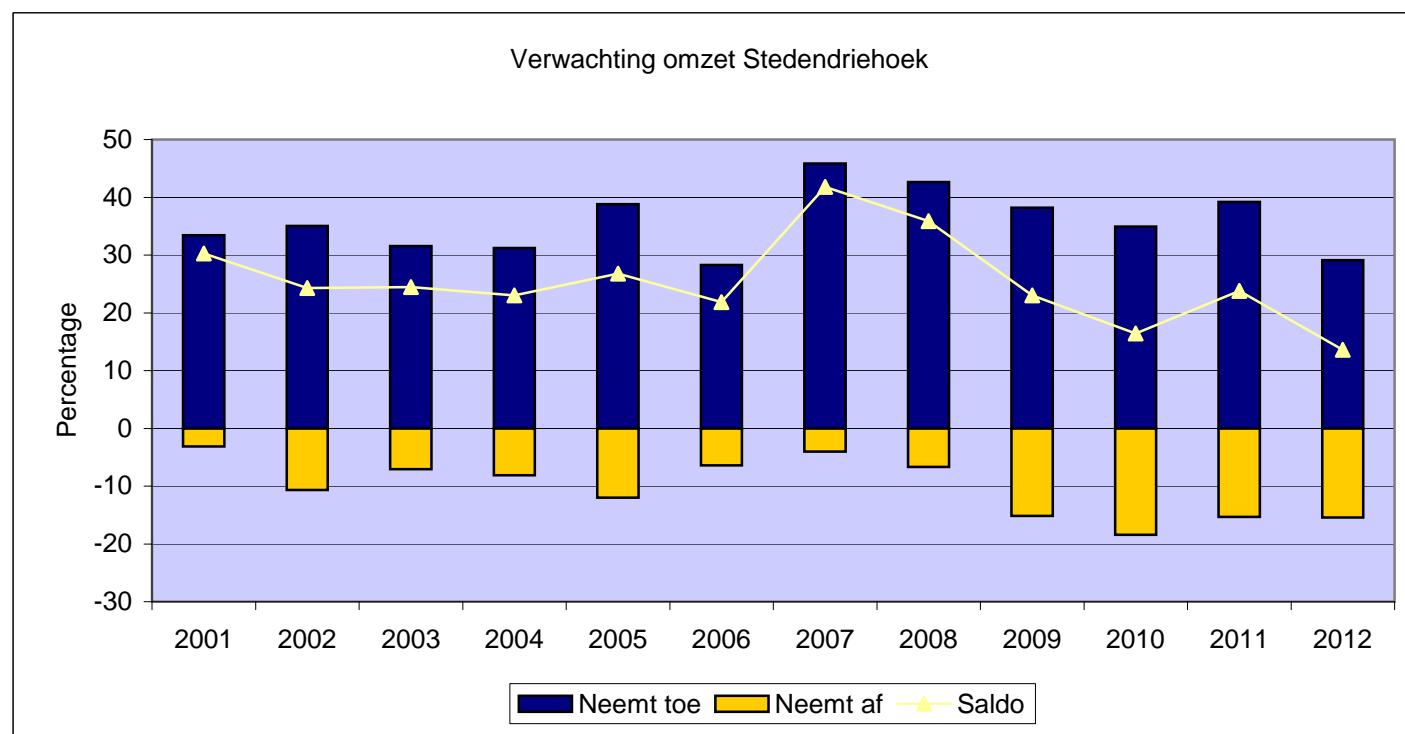

Inhoud

Verwachting omzet	2
Verwachting export	3
Verwachting personeelssterkte	4
Verwachting investeringen	5
Ondernemersvertrouwen	6

Toelichting

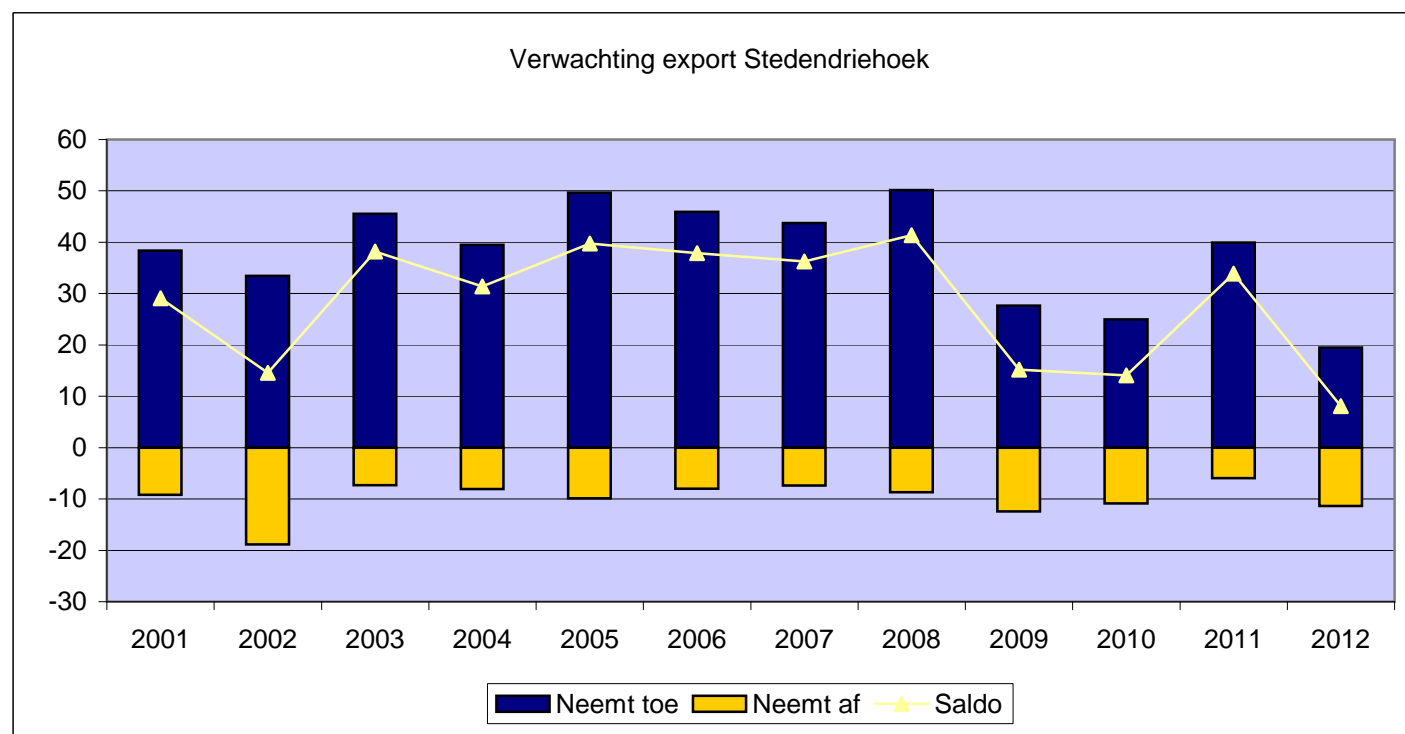
De cijfers in dit document zijn gebaseerd op de Conjuncturenquete Nederland (COEN). Hier wordt steeds het percentage positieve, neutrale en negatieve antwoorden vergeleken. Door de negatieve antwoorden van de positieve af te trekken ontstaat het saldo dat de stemming van ondernemers aangeeft. Een saldo onder nul betekent dat meer ondernemers negatief dan positief zijn. Een saldo boven nul betekent juist meer positieve ondernemers. Het ondernemersvertrouwen op pagina 6 is samengesteld door de saldi van de omzet, export, personeelssterkte en investeringen bij elkaar op te tellen.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Neemt toe	33,4	35,0	31,6	31,2	38,8	28,3	45,9	42,6	38,2	34,9	39,2	29,1
Blijft gelijk	63,4	54,3	61,3	60,6	49,1	65,3	50,1	50,6	46,6	46,6	45,4	55,4
Neemt af	3,2	10,7	7,1	8,2	12,0	6,5	4,1	6,7	15,2	18,5	15,4	15,5
Saldo	30,3	24,3	24,4	23,0	26,8	21,8	41,8	35,9	23,0	16,4	23,8	13,6

Bron: Tot en met 2008: ERBO. Vanaf 2009: COEN

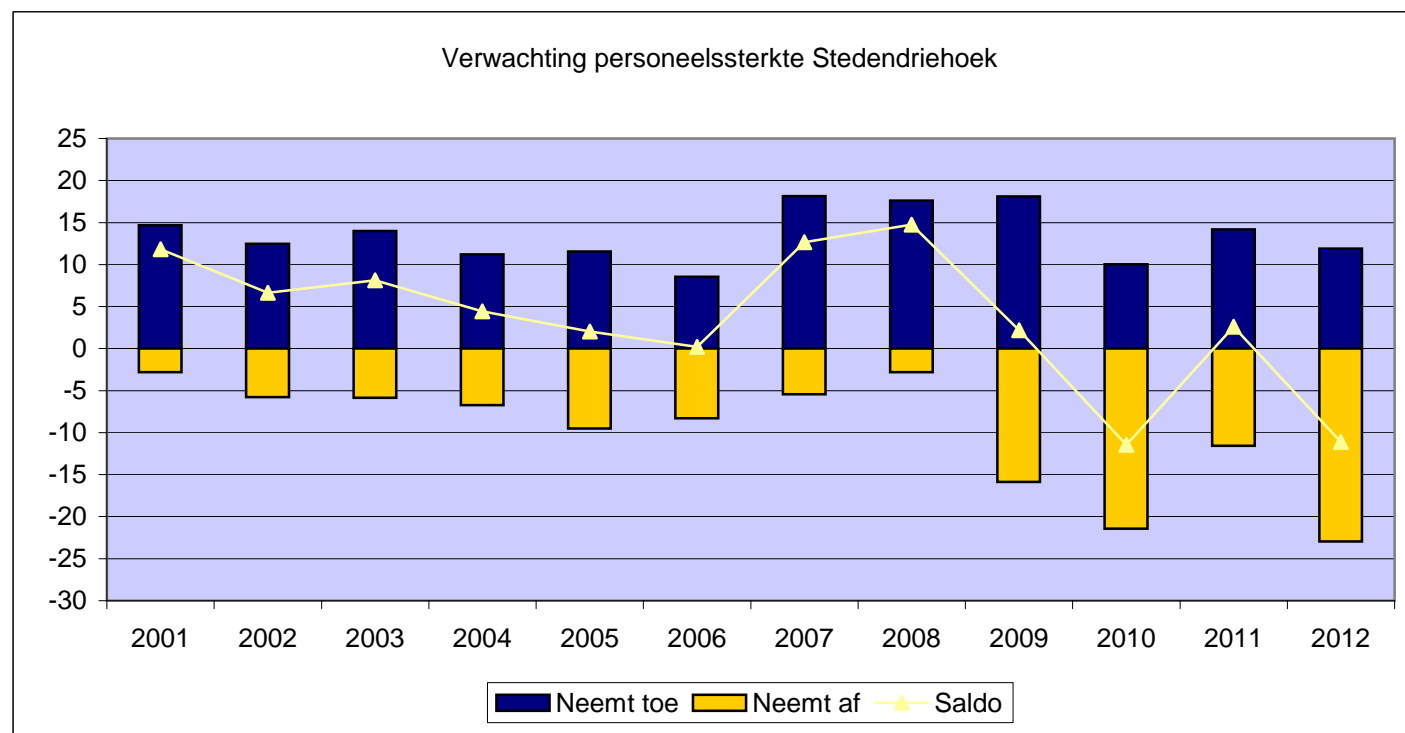
In de economische crisis van 2009 waren ondernemers in de Stedendriehoek nog opvallend positief gestemd in hun verwachtingen voor de omzet. De verwachtingen voor 2012 zijn lager dan ooit met jaartellingen gemeten in de Stedendriehoek.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Neemt toe	38	33	46	40	50	46	44	50	27,7	25,0	39,9	19,5
Blijft gelijk	52	48	47	52	40	46	49	41	59,8	64,1	54,1	69,2
Neemt af	9	19	7	8	10	8	7	9	12,5	10,9	6,0	11,4
Saldo	29	15	38	31	40	38	36	41	15,2	14,1	33,9	8,1

Bron: Tot en met 2008: ERBO. Vanaf 2009: COEN

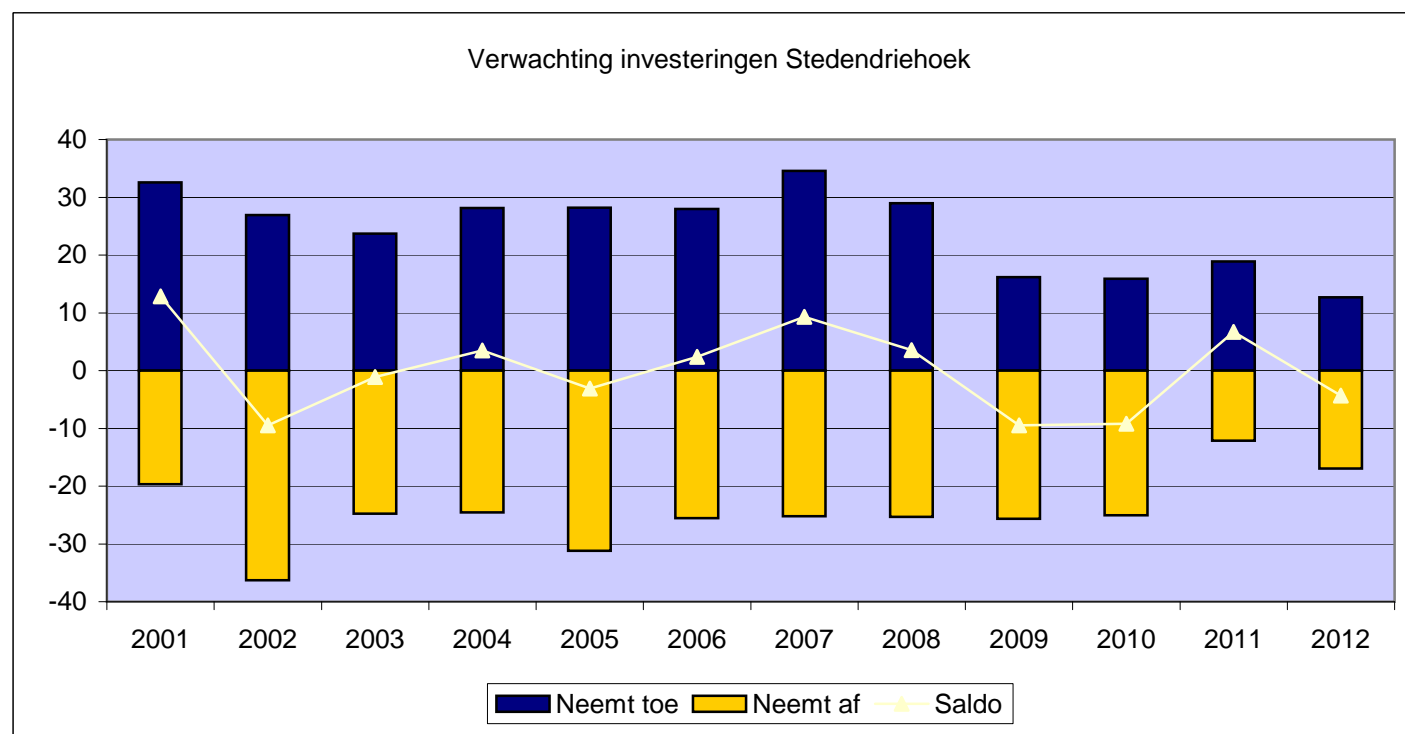
Ook de verwachtingen voor de export zijn de laagste van sinds 2001. Het lijkt alsof de crisis die nu gaande is meer vat heeft op de Stedendriehoek dan de crisis van 2 à 3 jaar geleden.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Neemt toe	14,7	12,5	14,0	11,2	11,6	8,5	18,1	17,6	18,1	10,0	14,2	11,9
Blijft gelijk	82,5	81,7	80,1	82,0	78,9	83,2	76,4	79,5	66,0	68,5	74,1	65,2
Neemt af	2,8	5,8	5,9	6,8	9,5	8,3	5,5	2,9	15,9	21,5	11,6	23,0
Saldo	11,8	6,7	8,1	4,4	2,0	0,2	12,7	14,7	2,2	-11,4	2,6	-11,1

Bron: Tot en met 2008: ERBO. Vanaf 2009: COEN

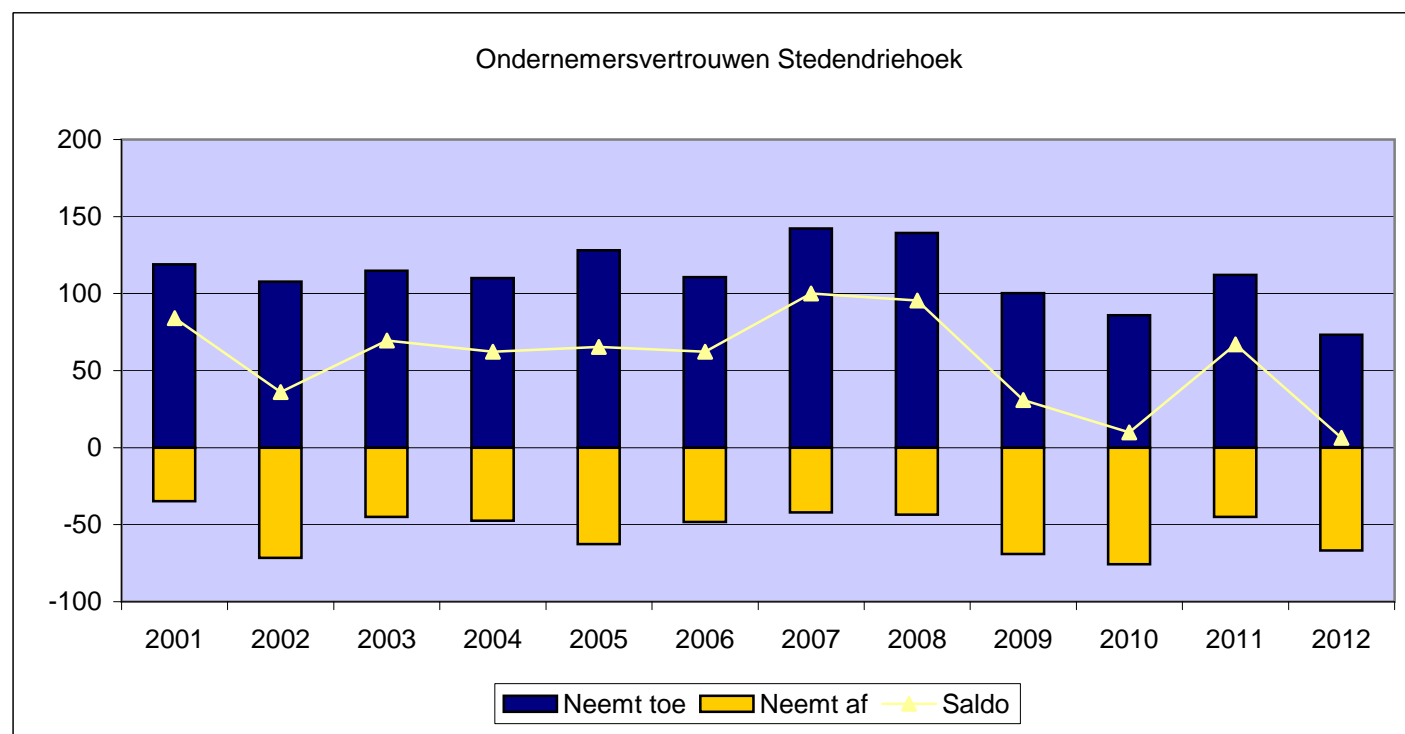
Over de personeelssterkte zijn ondernemers over het algemeen iets minder optimistisch dan over de omzet en de export. Veel ondernemers verwachten voor 2012 een afname van de hun personeelssterkte. In 2011 trad er op dit vlak herstel in, maar dit is weer teniet gedaan door de crisis die nu aan de gang is.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Neemt toe	32,6	26,9	23,7	28,1	28,2	28,0	34,6	29,0	16,2	15,9	18,9	12,7
Blijft gelijk	47,7	36,7	51,4	47,3	40,5	46,5	40,1	45,7	58,1	59,0	68,9	70,4
Neemt af	19,7	36,4	24,8	24,6	31,3	25,6	25,3	25,4	25,7	25,1	12,2	17,0
Saldo	12,8	-9,5	-1,1	3,5	-3,1	2,4	9,3	3,6	-9,5	-9,2	6,7	-4,3

Bron: Tot en met 2008: ERBO. Vanaf 2009: COEN

Ook over de investeringen zijn ondernemers over het algemeen minder positief gestemd. Veel ondernemers geven aan een afname in de investeringen te verwachten voor 2012.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Neemt toe	119,0	107,8	114,8	110,0	128,2	110,7	142,3	139,3	100,2	85,8	112,2	73,2
Blijft gelijk	246,0	220,4	239,9	242,3	209,0	240,9	215,4	216,9	230,5	238,2	242,5	260,2
Neemt af	35,0	71,7	45,2	47,7	62,8	48,4	42,3	43,8	69,3	76,0	45,2	66,9
Saldo	84,1	36,1	69,6	62,3	65,5	62,3	100,0	95,6	30,9	9,9	67,0	6,3

Bron: Tot en met 2008: ERBO. Vanaf 2009: COEN

Deze vier indicatoren vormen het ondernemersvertrouwen. De verwachtingen voor 2012 zijn weer een stuk minder positief dan voor 2011.